

МЕТАФОРА В СИСТЕМІ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

Світлана КРИШТАЛЬ

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри теорії та практики перекладу

Донецького національного університету імені Василя Стуса

вул. 600-річчя, 21, м. Вінниця

ORCID: 0000-0002-6562-3896

sv.krishtal@gmail.com

У статті метафора розглядається як об'єкт вивчення під час викладання філологічних дисциплін на матеріалі англійської мови. Представлена в статті точка зору полягає в тому, що метафора має розглядатися не тільки як важливий стилістичний прийом і риторична фігура, а, перш за все, як потужний засіб словотворення, мислення, розуміння та моделювання дійсності за допомогою концептів. Розуміння зазначених потенцій метафори допомагає усвідомити її загальну роль як в пізнанні та структуруванні знань про оточуючий світ, так і в словотворчих процесах, які невідмінно відбуваються в англійській мові.

Системність та універсальність метафоричних перенесень в англійській мові продемонстровано на прикладі дієслівних метафор, що утворені способом метафоричної конверсії.

Метафорична конверсія передбачає перехід іменника в дієслово із одночасним розвитком у останнього метафоричного значення. Наприклад, дієслово *to squirrel*, що утворено від іменника *squirrel* (білка). Метафоричне дієслово є результатом складних лінгвістичних процесів та мисленневих операцій і розвиває два метафоричних значення, що базуються на реальних знаннях про тварину та асоціаціях, пов'язаних із нею: 1) сховати гроші або щось цінне у надійному місці; 2) пересуватися в такій манері, яка свідчить про невгамовність, нетерплячість та цікавість.

У статті представлено 7 лексико-тематичних груп іменників, які переходять в метафоричні дієслова в англійській мові. Попри певну словотворчу специфіку слів деяких груп, їх об'єднують загальні механізми, на яких базується метафоричне переосмислення, а також висока продуктивність. Велика кількість іменників із досліджуваних груп, які поки що не розвинули метафоричне значення у формі дієслова, має потужний метафоричний потенціал – їхня конверсія може вважатися питанням часу і залежить суто від потреби англійської мови у конкретних лексичних одиницях.

Усі дієслова, сформовані під впливом метафорико-конверсійних процесів, мають ускладнену семантику. Лексичне значення метафоричних дієслів

складається із розгалуженої системи сем, які не тільки називають дію, але й детально описують її, передаючи при цьому характеристику дії та емоційне враження від неї. Наприклад, *to thunder* (від *thunder* – грім) – говорити гучно, різко, гнівно, особливо обвинувачуючи або засуджуючи щось; *to wolf* (від *wolf* – вовк) – їсти швидко, жадібно.

У статті робиться висновок, що конверсія, яка супроводжується метафоризацією, ілюструє надзвичайні метафороутворюючі потенції англійської мови та підкреслює унікальний характер метафоричних процесів, що в ній відбуваються. Знання цих процесів сприяє кращому володінню англійською мовою як об'єктом вивчення.

Ключові слова: *метафоричне перенесення, конверсія, метафорико-конверсійні процеси, викладання англійської мови, продуктивність, словотворення.*

METAPHOR IN THE SYSTEM OF TEACHING PHILOLOGICAL DISCIPLINES (WITH A SPECIAL FOCUS ON THE ENGLISH LANGUAGE)

Svitlana KRYSH TAL

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Translation Studies*

Vasyl' Stus Donetsk National University

21 600-richchia str., Vinnytsia

ORCID: 0000-0002-6562-3896

sv.krishtal@gmail.com

This article studies metaphor as an object of learning in the process of teaching philological disciplines with a special focus on the English language. The viewpoint presented in the article holds that metaphor should not be only taught as an important stylistic device and rhetoric figure, but also, and mainly, as a powerful means of word-building, a way of thinking, processing and modeling the surrounding world through concepts. Awareness of the indicated faculties of metaphor helps in understanding the general role it plays in structuring knowledge, as well as its contribution to endless word-building in the English language.

The systemic and universal character of metaphorical transferences in English is elucidated by verbal metaphors that are formed through metaphorical conversion.

Metaphorical conversion involves the transition of a noun into a verb with the verb developing a metaphorical meaning at the same time; for instance, the verb *to squirrel*, which is formed on the basis of the eponymous noun. The metaphorical verb is a result of a combination of complicated linguistic processes and cognitive operations; it develops two metaphorical meanings which are based on real knowledge about the animal and associations connected with it: 1) hide money or something of value in a safe place; 2) move in an inquisitive and restless manner.

The article presents 7 lexical-thematic groups of nouns, which are converted into metaphorical verbs in English. Despite the fact that some groups have certain word-building peculiarities, they all share general mechanisms which underlie metaphorical transferences and high productivity. A large number of nouns that have not developed a metaphorical meaning in the form of verbs have powerful metaphorical potential – their conversion can be regarded as a question of time and entirely depends on the demand of the English language in particular lexical units.

All those verbs formed through metaphorical-conversion processes have complex semantics. Lexical meanings of metaphorical verbs include a varied system of semes that not only name the action but also characterize it and express the emotional impression it produces. For example, *to thunder* (from *thunder*) – speak loudly and forcefully or angrily, especially to denounce or criticize; *to wolf* (from *wolf*) – eat fast and greedily.

The article concludes that conversion which is accompanied by metaphorical transference illustrates the huge potential of English to create metaphors and underlines the unique character of metaphorical processes taking place within the language. Understanding these processes may help towards a mastering of the English language.

Key words: *metaphorical transference, conversion, metaphorical-conversion processes, teaching English, productivity, word-building.*

Постановка проблеми. Перше свідоме знайомство із метафорою у більшості людей відбувається у середній школі, де вона вивчається як потужний стилістичний засіб, яким просякнута проза і поезія багатьох мов світу. Для тих, хто продовжує вивчати мову – рідну чи іноземну – у вищій школі, відкриваються нові грані метафори, наприклад, її словотворчі можливості, але здебільшого метафора так і залишається для студентів синонімічним способом експресивно і образно говорити про те, для чого в мові вже існують найменування, тобто вона виступає риторичною фігурою.

Дана тенденція бере початок ще з часів Аристотеля, який дав визначення метафори як перенесення імені з об'єкта, позначеного цим іменем, на деякий інший об'єкт [1, с. 5]. Під час перенесення за принципом пропорційної аналогії, тобто метафоричного перенесення, відбувається об'єднання двох таких картин та образів: об'єкту, або нашого уявлення про об'єкт, який потребує номінації, та об'єкту, чиє ім'я використовується заради номінації. Таке одночасне бачення двох різних об'єктів є основою образності – властивості, яка робить метафору привабливою та ефективною стилістичною фігурою. Вважається, що жодна стилістична фігура не може зрівнятися з метафорою у здатності створювати виразні та образні картини, збуджувати розумову діяльність та уяву читача. Крім того, деякі дослідники впевнені, що різні тропи – це різновиди метафори, які можна розглядати як різні версії єдиного метафоричного прототипу [9, с. 2].

Довгий час у мовознавстві панувало саме таке уявлення про метафору як про стилістичну фігуру, мовну прикрасу, один із найважливіших елементів риторики, ораторського мистецтва та художньої творчості. У результаті метафори

розглядалися як поодинокі утворення, що є плодом творчої фантазії та проявом індивідуальності окремих носіїв мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасне бачення метафори суттєво відрізняється від риторичного та прагматичного підходів. Воно базується на роботі Джорджа Лейкоффа і Марка Джонсона «Метафори, якими ми живемо», яка побачила світ у 1980 році і відразу змінила уявлення про метафору, започаткувавши новий інтерактивний підхід до її вивчення [11].

Інтерактивний підхід розглядає метафору як взаємодію між двома предметами і виділяє три основні характеристики метафори, а саме: універсальність (метафора – не лінгвістичний інструмент, яким володіють окремі носії мови, а всепроникний спосіб мислення та пізнання); концептуальність (метафора – не риторична фігура, а втілення численних концептів у системі світогляду людини); системність (окрема метафора – не поодиноке утворення, а один із багатьох лінгвістичних проявів концептів, які відображають досвід людини і формують спосіб мислення) [9; 12, с. 926].

Інтерактивний підхід акцентує увагу на цінності метафори як засобу пізнання світу та мислення. Метафори не просто відображають наш фізичний і культурний досвід та мислення, вони активно формують його. Базуючись на асоціативності людського мислення, метафора є єдиним лінгвістичним та розумовим засобом, що дозволяє вивчати й описувати в мові абстрактні поняття та невидимі для фізичного спостереження об'єкти. Поєднуючи в собі речі, що належать до різних категорій людського знання, метафора здійснює когнітивне картування і допомагає людині структурувати та зберігати інформацію про своє оточення. Метафора, зокрема, є концептуальним, а вже потім і лінгвістичним феноменом. Метафори моделюють дійсність за подібністю до людини та її діяльності, а також до тварин, рослин, елементів місцевості, предметів, створених людиною, сфер діяльності людини тощо [5, с. 24; 9; 10; 11; 12].

Твердження про те, що метафора лежить в основі людського мислення і повсякденного спілкування та формує людське мислення, є загальноприйнятними і майже ні в кого не викликає сумнівів. Ідеї, започатковані у вищезгаданій роботі Джорджа Лейкоффа і Марка Джонсона, розвинуто в великій кількості сучасних розвідок. А втім, в процесі викладання зміни набагато повільніші, адже у вивченні метафор акцент і сьогодні ставиться на її стилістичних функціях в жанрах художнього та газетно-публіцистичного стилів. Про це свідчать численні підручники зі стилістики та лексикології, в яких підкреслюється величезна роль метафори в створенні стилістичного ефекту, побудові художніх образів, у здійсненні впливу на отримувача інформації тощо. У підручниках із лексикології метафорі традиційно приділяють увагу як засобу семантичного словотворення та роблять зауваження стосовно її ролі в збагаченні словника мови. Метафора як розумовий механізм концептуалізації та пізнання світу залишається поза межами традиційних підручників.

Таке обмежене бачення метафори як суто стилістичного прийому не дозволяє усвідомити роль метафори в системі мови, де вона водночас виступає і поштовхом

до ментального процесу, і його результатом. Знання особливостей метафоричного перенесення на мовному ґрунті і в системі асоціацій конкретної мови дають можливість уявити, на яких принципах побудовано мову, як у мові втілено культурний та історичний досвід, наскільки, попри свою універсальність, метафори однієї мови відрізняються від метафор іншої мови, як саме ця різниця впливає на переклад. Знання системи метафоричних перенесень полегшує процес вивчення мови, сприяє ідіоматичності висловлювань, збагачує словниковий запас. Увагу тих, хто вивчає англійську мову, потрібно постійно привертати до того факту, що метафора має системний характер, вона є проявом метафоричного мислення людини і присутня на всіх рівнях мови. Без знання системи метафоричних номінацій та правил, за якими вона існує, неможливо опанувати англійську мову на належному рівні.

Дану статтю зосереджено на лексичних одиницях, які є результатом конверсійних метафоричних процесів в англійській мові. Вони є одним із елементів метафоричної системи англійської мови і яскраво ілюструють її специфіку у порівнянні з іншими мовами.

Предметом даної статті є метафорична система англійської мови як категорія у процесі викладання філологічних дисциплін.

Об'єктом статті є метафорично-конверсійні процеси в англійській мові як частина цієї системи.

Мета статті – описати метафорично-конверсійні процеси як прояв системності та регулярності метафоричних перенесень в англійській мові та з'ясувати важливість їх знання під час вивчення англійської мови.

Зазначена мета передбачає виконання таких **завдань**:

- 1) описати лексико-семантичні групи метафор, утворених способом метафоричної конверсії, в англійській мові;
- 2) проаналізувати роль конверсійних метафор у збагаченні словникового запасу та в опануванні англійської мови як об'єкту вивчення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Метафорико-конверсійні лексичні одиниці є відображенням в англійській мові явища метафоричної конверсії, що передбачає перехід іменника в дієслово із одночасним розвитком в останнього метафоричного значення. Таке поєднання двох способів словотворення – конверсії та вторинної номінації – можна, наприклад, спостерігати в дієслові *to squirrel*, що утворено від іменника *squirrel* (білка) перенесенням на дієслово якостей, що характеризують, згідно з людським досвідом та уявою, тварину, вербальним позначенням якої виступає іменник. У результаті складних лінгвістичних процесів та мисленнєвих операцій з'являється метафоричне дієслово, два метафоричних значення якого базуються на перетині реальних знань про тварину та асоціацій, пов'язаних із нею: 1) «сховати гроші або щось цінне у надійному місці»; 2) «пересуватися в такій манері, яка свідчить про невгамовність, нетерплячість та цікавість» [13]. Таким чином, метафоричне дієслово фіксує схожість із манерою пересуватися та поводитися білки та людини і розвиває додаткові

конотативні значення. Слід зауважити, що метафоричні значення дієслова розвиваються у процесі конверсії та відсутні в іменника.

Метафорико-конверсійні дієслова виникають в англійській мові завдяки універсальним якостям метафоричного перенесення, які під впливом структурних характеристик мови набувають національно-специфічного звучання.

Універсальний характер метафоричних перенесень детально описано в науковій літературі. Незалежно від того, на мовному матеріалі якої мови відбувається метафоричне перенесення, воно базується на спільних рисах людського мислення, а саме асоціативності та фіктивності, тобто властивості наділяти об'єкти рисами, які первинно притаманні іншим об'єктам. Фіктивність робить можливим поєднання в метафорі сутностей, які знаходяться на різних рівнях життєвого устрою, інакше кажучи, є онтологічно гетерогенними. Принцип фіктивності забезпечує «перескок» з реального відображення дійсності на гіпотетичне, тобто таке, яке приймається як припущення. Такий принцип є неодмінною умовою всіх метафоричних процесів, що відбуваються в мові.

Асоціації, які призводять до появи метафор, не є довільними, адже вони спираються на фізичний та фізіологічний досвід людини або підтримуються фізіологічними симптомами, як наприклад, метафори, що описують емоції [9]. Досвід мовного колективу (історичний, культурний) – ще одне важливе підґрунтя метафоричних процесів у мові. Пояснюючи наявність в англійській, угорській, японській, китайській та інших мовах однакових або схожих метафор, що описують емоції, Золтан Ковечес зазначає, що носії цих мов мають схожі уявлення щодо свого тіла і в певних емоційних станах переживають ті ж самі фізіологічні процеси [10, с.156]. Саме ці фактори зумовлюють появу в мовах, що належать до різних структурних типів, спільних метафор.

Попри абсолютну універсальність певних рис метафори як способу людського мислення, лінгвістичні вирази, у формі яких вона існує в мові, можуть суттєво відрізнитись у різних мовах, а особливо в таких, що належать до різних структурних типів. Інакше кажучи, саме структура мови визначає спосіб, у який метафора організована на мовному рівні.

З цієї точки зору англійська мова суттєво відрізняється від української мови синтаксичними та семантичними структурами, в рамках яких функціонує і за якими будується метафора. Метафорично-конверсійні процеси є активною складовою частиною загальних процесів метафоричного словотворення в англійській мові. Вони охоплюють різні класи слів і моделюють дійсність за аналогією до людини, речей, що її оточують, та природних явищ.

Можна виділити такі групи англійських іменників, які методом метафоричної конверсії активно переходять в дієслова:

1) назви тварин (*ferret* – тхір → *to ferret* – порпатися, шукати всюди; винюхувати, розвідувати, вивідувати секрет; *monkey* – мавпа → *to monkey* – поводитися як недоумкувата пустотлива людина, робити щось, не маючи для цього достатньо знань або досвіду, псувати, передражнювати, пародіювати, імітувати) [13];

2) назви хворобливих станів (*itch* – свербіж → *to itch* – дуже сильно чогось хотіти; *cough* – кашель → *to cough* – давати щось неохоче, особливо гроші або інформацію, сказати щось різко та несподівано, про двигун: зробити різкий звук, який вказує на певну дисфункцію) [13];

3) назви погодних явищ (*breeze* – легкий вітерець, бриз → *to breeze* – пересуватися, робити щось невимушено, легко; *melt* – танення – *to melt* – ставати або зробити більш ніжним та люблячим, зникати або розганяти, розсіювати, змінюватися або непомітно переходити в іншу форму чи стан) [13];

4) назви частин тіла людини (*shoulder* – плече → *to shoulder* – взяти на себе відповідальність, тягар; *nose* – ніс → *to nose* – оглядати з надмірною цікавістю, совати носа, виявити в результаті наполегливого пошуку, обережно пересуватись вперед, про транспортний засіб) [13];

5) назви кухонного приладдя (*ladle* – черпак → *to ladle* – роздавати щедро; *fork* – виделка → *to fork* – про шлях, розділятися на дві частини, вибрати якийсь один із двох напрямків у тому місці, де шлях розгалужується, віддати щось / когось неохоче, атакувати два об'єкти одночасно одним приладом, надавати форму виделки) [13];

б) назви побутових інструментів (*wrench* – гайковий ключ → *to wrench* – перекручувати істину; *hammer* – молоток → *to hammer* – втлумачувати факти, завдавати нищівної поразки, грюкати) [13];

7) назви меблів та предметів інтер'єру (*carpet* – килим → *to carpet* – покривати щось товстим, м'яким шаром; *quilt* – стьобана ковдра → *to quilt* – компілювати) [13].

Вивчення механізмів метафоричного перенесення на матеріалі слів семи груп показує, що розвиток метафоричного значення у дієслова може спиратися на реальну фізичну подібність, функціональну схожість (або на поєднання цих двох характеристик), уяву, асоціації, які сформовано під впливом досвіду людини, емоційне враження носія мови та оцінювання ним того чи іншого об'єкту, який отримує метафоричну номінацію. Причому наведені типи підґрунть конверсійного метафоричного перенесення комбінуються в будь-якій формі та в будь-яких пропорціях. Так, поштовхом для метафоричного перенесення можуть стати виключно асоціації, пов'язані як із предметом, назва якого переноситься на інший об'єкт чи процес, так і з тим об'єктом чи процесом, які цю назву отримують. У деяких випадках реальна фізична або функціональна подібність поєднується із асоціаціями або емоційним враженням. Різним може також бути ступінь присутності реальної подібності та частка асоціацій, які формують метафоричне значення дієслова.

Результатом метафоричного переосмислення, в основі якого лежить реальна схожість між об'єктами та процесами, є вмотивовані метафори. У тих випадках, коли в процесі метафоричного переосмислення реальні фізичні характеристики поєднуються із асоціаціями, які різні об'єкти викликають у свідомості носіїв англійської мови, або базуються виключно на асоціаціях, з'являються метафоричні дієслова, які можуть як називати ситуацію, так і оцінювати її (здебільшого негативно).

Що стосується семантичної ролі іменників у процесах метафоричної конверсії, то, як показує дана розвідка, наявність у них метафоричних значень не обов'язкова. У процесі конверсії метафоричне значення дієслова може сформуватися як на базі метафоричного іменника, так і іменника в його прямому значенні.

Наприклад, на відміну від української мови, де слова *лебідь* та *орел* є традиційними найменуваннями дівчини, жінки, матері (лебідь) та юнаків, чоловіків, воїнів (орел) [2, с. 142], англійська мова не фіксує метафоричні значення для цих іменників, але розвиває їх у дієсловах.

Метафорико-конверсійні процеси на базі іменників, що репрезентують 7 лексико-тематичних груп, мають системний характер і охоплюють велику кількість лексичних одиниць.

Так, наприклад, із 60 іменників на позначення тварин 35 реалізують свій метафоричний потенціал і переходять у метафоричні дієслова. Слід підкреслити, що йдеться саме про перехід іменників у дієслова із метафоричним значенням. Якщо брати до уваги іменники, які, окрім денотативного значення, мають ще й метафоричне, то їхня кількість є ще більшою. Із 30 лексем на позначення хворобливих станів у метафоричні дієслова переходять 20 іменників. Із 60 іменників на позначення погодних явищ у метафорико-конверсійні процеси залучено 29 іменників, із 60 іменників на позначення частин тіла людини – 26 іменників [3; 4].

Наступні три підгрупи представляють лексику на позначення предметів, які людина використовує у своєму побуті. Такі іменники також активно залучаються до метафоричних процесів і переходять у стан дієслів: у підгрупі із 60 іменників-найменувань кухонного приладдя виділено 15 метафоричних дієслів; у підгрупі, що складається із 60 найменувань універсальних побутових інструментів, знайдено 24 метафоричних дієслова; у підгрупі, що включає 60 найменувань на позначення меблів та предметів інтер'єру, наявні 22 дієслова, утворені методом метафоричної конверсії [4].

Наведена статистика свідчить про те, що в деяких лексико-тематичних групах іменників метафорично-конверсійні процеси є більш активними, ніж в інших. Така тенденція є відображенням загальних законів, що регулюють дію конверсії в мові. Наприклад, найменшу кількість метафоричних переходів іменників у дієслова зафіксовано в групі найменувань кухонного приладдя. Однак саме в цій групі присутня найбільша кількість найменувань, які є похідними від дієслів (*blender* – міксер, *cleaver* – великий ніж, *grater* – терка, *masher* – товкачка, *mincer* – м'ясорубка, *mixer* – міксер, *nutcracker* – щипці для горіхів, *peeler* – обдирний пристрій, *salt shaker* – сільниця, *skimmer* – шумівка, *tenderizer* – пристрій для відбивання м'яса, *turner* – лопатка та ін.), що, як відомо, не сприяє конверсії. Як зазначається в дослідженнях із конверсії, деривативи рідко переходять в розряд інших частин мови. Зокрема, це стосується конверсійних переходів у дієслова [7, с. 226].

Окрім деривативів, серед назв кухонного приладдя є достатньо велика кількість двокомпонентних утворень, які, як і деривативи, не є активними учасниками конверсійних переходів у дієслова. Таким чином, різна кількість іменників, які залучено у метафорично-конверсійні процеси на матеріалі 7-и лексико-тематичних груп, пояснюється словотвірною специфікою слів цих груп і є віддзеркаленням загальних словотвірних тенденцій у мові.

Наступною словотвірною тенденцією, що проявляється в рамках груп іменників, що розглядаються в статті, є тенденція до збільшення ролі конверсії в англійській мові. Дослідники зазначають, що конверсія в англійській мові є абсолютно вільним процесом, тому будь-яка лексема може перейти у будь-який із відкритих

класів слів, до яких належать і дієслова [7, с. 227]. Єдиною умовою, якщо не враховувати певні словотвірні потенції слів, є необхідність, потреба в новій лексичній одиниці. Вважається, що вага конверсії як словотворчого засобу в англійській мові тільки зростатиме [8]. Враховуючи словотвірні потенції метафори в англійській мові, можна впевнено говорити про те, що кількість слів, утворених методом метафоричної конверсії, також збільшуватиметься. Загалом метафоричну конверсію певних назв можна вважати питанням часу. Відомо, що сфера реального вживання слів випереджає сферу фіксації, тобто словники, і виступає віддзеркаленням новітніх і найбільш актуальних тенденцій у сучасній мові.

Так, наприклад, тлумачні словники англійської мови не фіксують дієслівну метафоричну форму іменника *tortoise* (черепаха), однак в літературі знаходимо приклад саме такого вживання даної лексичної одиниці: “*The convertible moved slowly, because after the first triumphal sweep Spike got perched up on the back so that everyone could see him, and each time the limo **tortois**ed past the gas-station-cum-liquor-store its proprietor Buck Weinhart shouted “Drive it or milk it!” in remembrance of Spike’s habit of abusing slow drivers when the pair of them used to stir up the town all those years before*” [6, с. 251]. Як видно з цього прикладу, для опису занадто повільних рухів водія автор використовує метафоричне дієслово *tortoise*, що утворено методом конверсії з назви тварини, відомої своєю занадто повільною манерою пересування.

Аналіз значень метафоричних дієслів, утворених способом конверсії від іменників-найменувань, показав, що вони належать до слів з ускладненою семантикою. Завдяки метафоричній конверсії в одному значенні поєднуються властивості двох частин мови (дієслова та іменника) та декілька образів, а лексичне значення метафоричних дієслів складається із розгалуженої системи сем, які не тільки називають дію, але й детально описують її, передаючи при цьому емоційне враження від неї.

Використання іменника як основи для перенесення дозволяє дати детальну характеристику дії, яку означає метафоричне дієслово. Відмінність метафоричного дієслова від дієслова, що використовується в прямому значенні, полягає в тому, що в його семантиці закладено відповідь водночас на два запитання: «Що робити?» і «Як робити?».

Наприклад: *to rabbit* (від *rabbit* – кролик) – говорити багато, казати щось несуттєве, тривіальне; *to wolf* (від *wolf* – вовк) – їсти швидко, жадібно; *to lark* (від *lark* – жайворонок) – поводитися грайливо, жартівливо, пустотливо; *to hare* (від *hare* – заєць) – бігти з великою швидкістю; *to rain* (від *rain* – дощ) – падати у незчисленній кількості, про будь-що; *to flurry* (від *flurry* – шквал) – рухатися безладно, похапливо, заклопотано; *to muscle* (від *muscle* – м’яз) – використовувати свою силу або вплив, щоб втрутитися у справи іншої людини; *to elbow* (від *elbow* – лікоть) – ставитися до когось / чогось зневажливо; *to sieve* (від *sieve* – сито) – вивчати детально; *to axe* (від *axe* – сокира) – припинити, завершити, розпустити раптом і немилосердно; *to trowel* (від *trowel* – кельма) – лестити у грубий спосіб; *to drill* (від *drill* – свердло) – навчати з допомогою повторюваних вправ, занять; *to cradle* (від *cradle* – дитяче ліжко) – тримати щось ніжно, лагідно, обережно.

Об’єднуючи властивості декількох частин мови, англійські метафоричні дієслова виступають засобом образної мовної компресії. Звісно, в українській мові

можна знайти дієслова, які називають дію, і прислівники, які її уточнюють, але структурні особливості української мови майже унеможливають повні структурно-семантичні відповідники для дієслів, утворених способом метафоричної конверсії, які б водночас називали дію, характеризували її і представляли б її в образній формі. Таким чином, в результаті поєднання конверсії та метафоричного перенесення в англійській мові з'являються слова зі збільшеними можливостями описувати оточуючу дійсність. Відповідно, знання таких слів, розуміння процесів і законів, за якими вони утворюються, значно поліпшує рівень володіння англійською мовою, сприяє збагаченню словникового запасу тих, хто вивчає англійську мову, робить користування нею природним, невимушеним та ідіоматичним.

Висновки й перспективи подальшого дослідження. Отже, метафорична конверсія охоплює велику кількість лексико-тематичних груп слів в англійській мові, що свідчить про регулярність і частотність даних моделей метафоричного словотворення. Метафорична конверсія сприяє метафоричному збагаченню англійської мови і підкреслює унікальність метафоричних процесів, що в ній відбуваються. Метафорико-конверсійні процеси регулюються як універсальними законами метафоричного перенесення та утворення слів методом конверсії, так і лінгвістичними особливостями англійської мови. Саме структурні особливості англійської мови визначають спосіб, у який метафора організована на мовному рівні. Оскільки дієслова, утворені поєднанням конверсії і метафоричного перенесення, є лексичними одиницями з ускладненою семантикою, вони є ефективним засобом репрезентації і характеристики оточуючої дійсності в мові. Знання таких дієслів – важливий крок на шляху до розуміння ролі метафори в англійській мові та її ефективного опанування.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі полягають у залученні до дослідження інших тематичних груп слів, що дозволить докладніше дослідити специфіку та роль метафорико-конверсійних процесів в англійській мові.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аристотель. Поетика. Харків : ФОЛІО, 2018. 160 с.
2. Кравець Л. Динаміка метафори в українській поезії ХХ ст. : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 416 с.
3. Кришталь С.М. Конверсія як джерело метафоричного збагачення англійської мови. *Львівський філологічний часопис*. 2019. № 6. С. 122–126.
4. Кришталь С.М. Англійські іменники на позначення меблів та предметів інтер'єру як основа для утворення метафоричних дієслів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Том 2. Вип. 32. С. 54–59.
5. Любимова С.А. Моделювання ментальних структур в лінгвокогнітології. *Нова філологія*. 2019. № 78. С. 23–27.
6. Barnes J. A history of the World in 10 ½ Chapters. London : Vintage, 2009. 310 p.
7. Bauer L. English Word Formation. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. 162 p.
8. Cannon G. Functional shift in English. *Linguistics*. 1985. Vol. 23. Issue 3. P. 411–431.
9. Hawks T. Metaphor. The critical idiom reissued. New York : Routledge, 2018. 114 p.
10. Kövecses Z. Metaphor and emotion. Language, Culture, and Body in Human

Feeling. *Studies in emotion and social interaction. Second series.* New York : Cambridge University Press, 2004. 224 p.

11. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors we live by.* 2nd edition. Chicago : The University of Chicago Press, 2003. 276 p.

12. Ping Li F. Literature review on the cognitive approach to metaphor. *Procedia computer science.* 2018. Vol. 131. P. 925–928.

ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ ДЖЕРЕЛА

13. MacMillan English Dictionary for Advanced Learners. Second Edition. 2010. 1748 p.

REFERENCES

1. Aristotel. (2018). *Poetika [Poetics].* Kharkiv : FOLIO, 2018. 160 p [in Ukrainian].

2. Kravets, L. (2012). *Dynamika metaphory v ukraiinskii poezii XX st.: monographia [Dynamics of metaphor in Ukrainian poetry of the XX century: monograph].* Kyiv : VTs “Academia”, 2012. 416 p [in Ukrainian].

3. Kryshchal, S.M. (2019). *Konversiya yak dzherelo metaforychnoho zbahachennia anhliiskoyi movy [Conversion as a source of metaphorical enrichment in English]. Lvivskii philolohichnyi chasopys [Lviv Philological Magazine].* 2019. № 6. P. 122–126 [in Ukrainian].

4. Kryshchal, S.M. (2020). *Anhliiski imennyky na poznachennia mebliv ta predmetiv interieru yak osnova dlia utvorennia metaphorychnykh diiesliv [English furniture and interior design nouns as a basis for metaphorical verb formation]. Actualni pytannia humanitarnykh nauk [Current Issues of the Humanities].* Vol. 2 Issue. 32. P. 54–59 [in Ukrainian].

5. Liubymova, S.A. (2019). *Modeliuvannia mentalnykh struktur v linhvokohnitologii [Modeling mental structures in cognitive science]. Nova philolohiia [New Philology].* №78. P. 23–27 [in Ukrainian].

6. Barnes, J. (2009). *A history of the World in 10 ½ Chapters.* London: Vintage, 310 p.

7. Bauer, L. (2012). *English Word Formation.* Cambridge: Cambridge University Press, 162 p.

8. Cannon, G. (1985). *Functional shift in English. Linguistics.* Vol. 23. Issue 3. P. 411–431.

9. Hawks, T. (2018). *Metaphor. The critical idiom reissued.* New York : Routledge, 114 p.

10. Kövecses, Z. (2004). *Metaphor and emotion. Language, Culture, and Body in Human Feeling. Studies in emotion and social interaction. Second series.* New York: Cambridge University Press, 224 p.

11. Lakoff, G., Johnson, M. (2003). *Metaphors we live by.* 2nd edition. Chicago: the University of Chicago Press, 276 p.

12. Ping, Li F. (2018). Literature review on the cognitive approach to metaphor. *Procedia computer science.* Vol. 131. P. 925–928.

LEXICOGRAPHICAL SOURCES

13. MacMillan English Dictionary for Advanced Learners. (2010). Second Edition. 1748 p.